

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

III. izredno zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije
Z izkušnjami preteklega leta se bodo kovinarji letos še uspešneje borili za plan
Ob ponovni uvedbi smrtne kazni v ZSSR — Dopisi
Fizkultura — Neslišni zvoki konservirajo živila

Leto XI. — Štev. 15/I.

Ljubljana, sreda, 18. januarja 1950

Izbaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

III. IZREDNO ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

**Ekspoze predsednika vlade Mihe Marinka
v razpravi o proračunu LRS za leto 1950**

Ljubljana, 17. januarja. Danes dopoldne ob 10. uri se je začelo III. izredno zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije. Zasedanju prisostvuje predsednik vlade LRS Miha Marinka s člani vlade. Zasedanje je prišel predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak. Ljudska skupščina je soglasno sprejela naslednji dnevni red: 1. Razprava in sklepanje o predlogu državnega proračuna LRS za leto 1950 s predlogom zakona o državnem proračunu LRS za leto 1950. 2. Razprava in sklepanje o predlogu dodatnega proračuna LRS za leto 1949. 3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o državnem zaključnem računu LRS za leto 1948. 4. Potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS U. št. 171 z dne 10. jan. 1950 o ustanovitvi ministrstva za elektro-gospodarstvo LRS in ministrstva za rudarstvo LRS in 5. Potrditev uredb, ki jih je izdala vlada LRS na podlagi zakona o pooblastitvi vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

Nato je ljudski poslanec Albin Duje podal poročilo odbora za gospodarski načrt in finance k predlogu državnega proračuna LRS za leto 1950 skupno s predlogom zakona o državnem proračunu LRS za leto 1950. Iz poročila je razvidno, da vsebuje predlog proračuna LRS za gospodarsko leto 1950 6.578.800.000 din dohodkov in enako izdatkov in je za 37% višji od proračuna za leto 1949. Značilnost plana za leto 1950 in predloženega proračuna je, da se koncentrija na tiste investicije, ki rešujejo odločilne naloge petletnega plana, pri čemer investicije za kapitalno graditev predstavljajo 73,5%, investicije v korist družbenega standarda pa 26,5%. Prispevek države v znesku 200 milijonov dinarjev za kapitalno graditev kmečkih delovnih zadrug bo omogočil utrditve že obstoječih zadrug, prav tako pa tudi razvoj novih. Izdatki za državno upravo se v primeri s planom za l. 1949 znižajo za 4%, v primeri z realizacijo za leto 1949 pa celo za 16%. Ljudski poslanec Albin Duje je ob zaključku eporočila, da je odbor za gospodarski načrt in finance po vsestranski proučitvi soglasno sprejel predloženi predlog državnega proračuna LRS in zakona o državnem proračunu za leto 1950 v načelu in in v posebnostih.

Predsednik Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak je nato eporočil, da so ljudski poslanci že prejeli pismeni predlog državnega proračuna LRS in da prehajajo k proračunski debati. Kot prvi je v razpravi govoril predsednik vlade LRS tov. Miha Marinko.

Tovariši!

V letu 1949 smo morali prebroditi ogromne težave gospodarskega bojkota in političnega pritiska, s katerim so se razbesele proti nam dežele Kominforma. Izpolnjevanje velikih nalog petletnega plana, ki so bile že same po sebi težke, je bilo zaradi tega dvakrat težje. V izpolnjevanju tekočih nalog minulega leta se je morala preusmeriti tudi zunanja trgovina. Saj je po navedbi predsednika Gospodarskega sveta tovariša Kidriča okrog 50% našega uvoza in izvoza v prejšnjih letih bilo usmerjenih v kominformovske dežele, v investicijskih nabavah za opremo objektov petletnega plana pa celo do 90%. Zaradi tega nenadnega gospodarskega bojkota je skoraj v celoti izpadla nabava predvidenih industrijskih naprav. In še to, kar je bilo dobavljeno, so bili po večini sabotirani stroji. Izpadla je večina surovin za pogon in reprodukcijo, kot nafta, koks, bombaž, valjana železo, surovine in polfabrikati za kemično industrijo. Naravno je, da zunanja trgovina kljub velikim uspehom v preusmeritvi ni mogla pravočasno nadomestiti tega nenadnega izostanka z nabavami iz drugih dežel. Zato se je naša industrija in naša tehnična inteligenca znašla pred ogromnimi novimi nalogami, da sama producira čim več industrijsko-tehničnih, elektro-energetskih in drugih naprav, ne da bi čakala na dobave iz drugih držav. Naša lahka industrija ni mogla tekoče izvrševati svojih proizvodnih nalog zaradi nerednega dotoka surovin. Prav tako je naša lesna proizvodnja morala biti izvršena brez pričakovane mehanizacije. Naša gradbena zmogljivost je zaradi izostanka predvidene dobave mehanizacije bila občutno prizadeta.

Zaradi teh dejstev imajo rezultati izvršenega plana proizvodnje toliko večjo vrednost. Ti rezultati imajo toliko večjo vrednost, ker odražajo silno moralno, politično zavest naših delovnih množic, ki so ohranile in še bolj utrdile svoje zaupanje v naše partijsko in državno vodstvo ter razen redkih posameznikov prestale besno gonjo kominforma, ki je vse svoje karle igral na moralnopolitičen zlom našega ljudstva. Zato je edino pravilno, da gledamo naše številke o izpolnitvi gospodarskih nalog v minulemu letu z vidika teh skrajno težkih okolnosti, ki

so jih zavratno povzročili kominformovski voditelji. Skupni plan republiške industrijske proizvodnje je izvršen 102,5odstotno — od tega so izvršile plan po vrednosti: kovinska industrija 89,4%, kemična indu-

na onem kritičnem sektorju. O kakem stalnem izpolnjevanju plana v mnogih panogah ni bilo govora. Tak gasilski način dela so povzročile deloma prej navedene okolnosti od zunaj. Pri tem smo seveda trafil mnogo več sil, kakor bi

mo prav naš koncentraciji na tem sektorju zahvaliti, da smo v toliki meri izpolnili plan izvoza, saj smo realizirali okrog 25% jugoslovanskega plana izvoza lesa. S tem smo brez dvoma dali dragocen delež uspehu naše zunanje trgovine v njeni nagli preorientaciji. Cena za ta uspeh pa je bila draga, ker smo s koncentracijo sil na tem področju povečali vrzeli drugod.

Tovariši! S tem sem zašel na probleme, ki sem jih navajal že med proračunsko razpravo v zvezni skupščini. Ne bi rad tega ponavljal, so to bistveni momenti, ki so bili karakteristični za način, kako smo v minulemu letu izpolnjevali naše naloge, za način, ki je bil sicer nujen zaradi okolnosti kominformovske blokade, ki se ga pa moramo v bodoče z vsilo ogibati. Zato smatram, da spadajo moja izvajanja v zvezni skupščini povsem v današnjo našo razpravo, in prošim, da jih vzamete tu v kritičen pretres.

Zgoraj navedeni podatki o izvršitvi plana, predvsem plana gradenj — ki jih bo tov. Sergej Kraigher gotovo še kompletiral — sami po sebi potrjujejo te kritične ugotovitve. Relativno nizke odstotke izpolnitve plana gradenj družbenega standarda potrjuje, da smo precenili gradbeno zmogljivost. Ker smo zaradi tega precenjevanja angažirali prvotni plan na preširoki fronti, smo morali med letom nujno izvršiti preusmeritve naših sil na prvenstvene objekte. Tako smo imeli tako imenovani čvrsti plan, iz katerega so izpadli mnogi objekti družbenega standarda in lokalne gradnje. Na teh objektih je bilo še največ izvršenega s prostovoljnimi delom naših trdnih in sindikalnih organizacij.

V tem oziru tudi letos ni bolje, ker je letos vzela za osnovo lani preizkušena gradbena zmogljivost. Ker imamo še velike naloge v kapitalni graditvi prioritarnih objektov, važnih za industrializacijo drugih pokrajin Jugoslavije, tudi letos nimamo v planu zadostnega števila stanovanj in drugih objektov, potrebnih za dvig družbenega standarda. Zato si bomo še nadalje morali pomagati z lokalno iniciativo naših množičnih organizacij, pomagati bomo morali s prostovoljnimi delom na takih objektih, na katerih so osnovni delovni kolektivi življenjsko in neposredno zainteresirani. To je neposredna perspektiva letošnjega leta, ki seveda ni idealna. Teža se vsi zavedamo. Toda drugača izhoda ni. Nerealno in iluzorno bi bilo vsako povečevanje plana gradenj družbenega standarda, ker bi to prehajalo okvir že itak napeto planirane gradbene zmogljivosti. Opustiti dovršitev planirane industrializacije pa bi bilo absurd ne samo za samo Slovenijo, marveč bi naravnost onemogočalo opremo industrijsko nerazvitih republik, pomenilo bi še večjo orientacijo na uvoz industrijskih naprav iz inozemstva, kar bi zahtevalo še večji izvoz. Na Slovenijo pada dolžnost za svojo relativno razvitejšo industrijo z ustrezajočim večjim profesionalnim staležem delavcev izpolniti z novimi objekti težke industrije, oziroma da razširi obstoječe tovarne, da bodo sposobne v večjem obsegu izdelovati proizvajalna sredstva za opremo industrije v drugih republikah, in s tem zmanjšati tozadevno odvisnost Jugoslavije od inozemstva. To bo tudi najsigurnejša podlaga za proizvodnjo predmetov družbenega standarda, podlaga za dvig kulturne ravni našega ljudstva. Trenutno je edin izhod, da v proračunu določena finančna sredstva in v planu predvidena materialna sredstva za družben standard uporabimo na način, ki bo dal največji učinek, to je ob čim večjem varčevanju materiala za gradnjo stanovanjskih in drugih pro-

strija 86%, tekstilna industrija 104%, usnjarska industrija 110%, elektroindustrija 85%, živilska industrija 102%, grafična industrija 122%. Dalje industrija gradbenega materiala 86%, lesna industrija 103 odstotke.

Državna kmetijska posestva brez ekonomij so izpolnila svoj plan proizvodnje skupaj po vrednosti 101%. Skupno državni sektor 115,1%.

Državni odkup žita je izvršen, prav tako plan odkupa goveje živine, krompir 70% — plan 14.000 vagonov namram 6000 1948. leta; mleko 71,9%, prašiči: pitani 63,4%, mršavi 85,6%, pusi 120%.

Izvoz po planiranih artiklih (zvezni plan) je izpolnjen 85,5odstotno, če pa upoštevamo, kar je izpadlo zaradi objektivnih okoliščin, 90,2%, ob upoštevanju kontingentov, katere moramo realizirati v 1950. letu za 1949. leto, 91%, ob upoštevanju izvenplanskega republiškega izvoza pa 94%.

Rudarstvo: premogovniki 106,3%.

Zvezna težka industrija po podatkih Instruktorske uprave Slovenije: Železarna Jesenice 100,2%, Štore 107,8%, Steklarna Hrastnik 112,6%, Tobačna tovarna 112,58%.

Lokalna industrija skupno 88%. Plan gradenj je izpolnjen v kapitalni izgradnji na prioritarnih objektih težke industrije, hidrocentralah in drugod 96%, na republiških industrijskih objektih 87%, na objektih družbenega standarda skupaj 83%, plan lokalnih gradenj 292 milijonov ali 67%, izven plana 112 milijonov, skupaj 404 milijonov ali 96% — (vse po znanem planu).

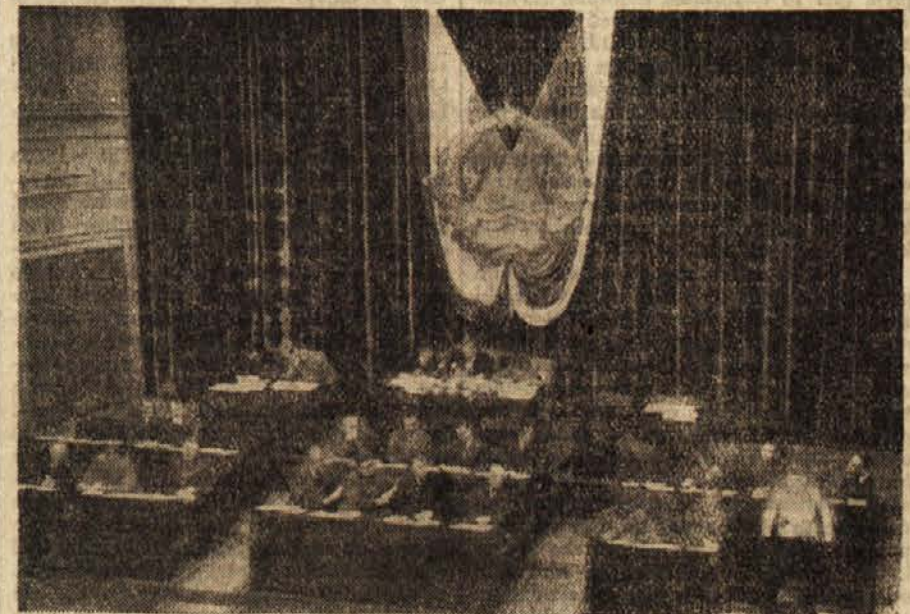
Gradbene investicije v kmetijstvu: državni sektor 100%, kmečke delovne zadruge 95%, zadržne ekonomije 82%, gospodarstvo 97%.

Če k temu kratkemu sumarnemu pregledu dodamo še to, da je po budžetu plan dohodkov presežen za 1665 milijonov din ali za preko 30%, in da je ta višek v sporazumu z zveznim ministrom za finance skoraj v celoti porabljen v obliki dodatnega budžeta za pokritje nadplanskih in izvenplanskih del za kapitalno izgradnjo in družbeni standard, za poravnavo planskih in nepredvidenih izgub, za reguliranje obratnih sredstev podjetij, za dotacijo ljudskim odborom, mislim, da smo z izvršitvijo nalog v minulemu letu v splošnem lahko zadovoljni.

Vendar pa nam način, kako so bile te naloge izpolnjene, ne more biti vzor za nadaljnje delo. Ta način je bil izrazito kampanjski. Bilo je neprestano vihravo koncentriranje zdej na tem, zdej

bilo potrebno pri bolj smotrnem uporabljanju naših sil, pri bolj sistematičnem izvrševanju nalog vsaj na vseh važnejših sektorjih. Temeljni razlog teh negativnih pojavov je bilo stalno pomanjkanje delovnih moči.

Naloge, ki smo si jih zastavili v začetku leta, so zahtevale, da bi morali zbrati že v prvem polletju toliko nove delovne sile, kakor smo jo šele jeseni zbrali. Ker tega ni bilo, je gradbeni plan presegel v začetku razpoložljive moči. Pomenil je preširoko fronto. Na to širino nas ni gonila samo želja, izvršiti čim prej čim več, marveč jasna zavest, da mora hitro kapitalno izgradnjo industrije kolikor toliko dohajati tudi izgradnja družbenega standarda, gradnje stanovanj in drugih objektov za šolstvo, prosveto in kulturo. Pri tem pa smo precenili naše moči. To nam je dragocena izkušnja za letos. Poleg te prevelike začetne širine moramo upoštevati še to, da nismo mogli izkoristiti začetka gradbene sezone v polni meri tudi zato, ker je bilo treba od samega začetka zbrati sile v gospodarstvu, da bi s proizvodnjo lesa zagotovili potrebne devize. To smo tudi v veliki meri dosegli, ko smo z veličastno frontovsko akcijo, z »mesecem gospodarstva« izpolnili prvi polletni nezmanjani plan. Ker je les glavna postavka v našem izvozu, se ima-

Predsedstvo Ljudske skupščine in člani vlade med ekspozicijem predsednika vlade Mihe Marinka

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ekspeze finančnega ministra Zorana Poliča

so zdravniki in zdravniško osebje, Zvezna vlada je s svojim sklepom, da razen gospod. strokovnjakov, znanstvenikov, novatorjev, kult. delavcev in drugih odlikuje in nagradi tudi zdravnike, nakazala pot, kako moramo obravnavati te probleme, kako moramo skrbeti, da dvignemo našo zdravstveno službo, ker s tem prav tako prispevamo h graditvi novega življenja pri nas.

Prav tako pa je zvezna vlada prispevala še posebna sredstva za našo bolnišnico, za učilnice naše zdravstvene fakultete iz zveznega proračuna, da nam olajša čim prejšnjo zgraditev teh ustanov.

V državi upravi prerivdevamo znižanje izdatkov za 4% v odnosu na plan leta 1949 oziroma če upoštevamo tudi rezervna sredstva, ki sicer služijo za dopolnjevanje potreb po vseh delih za 8%. V odnosu na izvršitev proračuna v letu 1949 pa predstavlja znižanje 16%. Pri planu smo upoštevali rezervo zaradi tega, ker je bilo povišanje potrošnje v letu 1949 prav na račun rezerve.

Ko govorimo o absolutnem znižanju sredstev za državno upravo, pa moramo še poudariti, da istočasno zvišujemo izdatke za krajevne in okrajne odbore, kar pomeni, da morajo biti izvršene v resorih temeljite spremembe, če hočemo vskladiti finančna sredstva s stvarno organizacijo. Zato je pred nami v letu 1950 težka in odgovorna naloga, da pristopimo v skladu z reorganizacijo v zveznem merilu tudi k odgovarjajočim spremembam v republikih. O sami reorganizaciji upravnega aparata našega gospodarskega sektorja danes se ne moremo govoriti, ker je še predmet diskusije, jasno pa je, da mora voditi do zmanjšanja tako zveznega birokratskega aparata, ki se vzdržuje iz proračunskih sredstev, ter do okrepitev neposrednih operativnih vodstev, ki se vzdržujejo iz prispevkov podjetij. Da so spremembe potrebne, nam kaže vedno bolj naraščajoči administrativni aparat v našem gospodarstvu, ki ponekod že duši iniciativo hitrega in operativnega reševanja gospodarskih nalog. Prav gotovo pa bo ob tej reorganizaciji gospodarskih resorov doživel manjše spremembe tudi administrativni sektor, saj mora v celoti predrži načelo, da je treba reševanje administrativnih nalog čim bolj približati terenu. To pa pomeni, da je treba predvsem utrditi lokalne organe oblasti in jih usposobiti za hitro, učinkovito in pravilno reševanje problemov, ki nastajajo v okviru lokalnega gospodarstva.

Ad 4. V popolnem skladu s povečanjem kapacitete proizvodnje, v skladu z nadaljnjo borbo za večjo rentabilnost podjetij, za odločneje znižanje stroškov proizvodnje nam tudi naraščajoči proračunski dohodki iz gospodarstva. Posebno važen je v tej zvezi porast lastnih sredstev podjetij za financiranje investicij, t. j. dobička in amortizacije, katerih dotok se dvigne v letu 1950 za 15% v odnosu do proračuna za leta 1949.

Dotokim so dohodki iz gospodarstva predstavljali v letu 1949 43,5% celotnega proračuna, je njihov delež v letu 1950 vključno absolutnemu povišanju proračuna 52%. To pomeni, da v letošnjem letu krijemo glavni del svojih potreb s sredstvi, ki jih daje socialistični sektor našega gospodarstva.

Za lokalne organe oblasti, predvsem pa za sama lokalna podjetja, bo najtrši oreh v borbi za dohodek ostvarjanje tržnega dobička, katerega dotok se mora povečati za 128% v odnosu na leto 1949. Težkoče ne bodo v samem določanju tržnega dobička in njegovem vplačevanju, temveč v pravilnem izvajanju politike cen, ki mora biti povezana s prodajo blaga po tako zvanem planu II. Mi smo imeli že v letu 1949 tako imenovani svobodni trg, kjer bi se morale cene blaga formirati s pravilno uporabo zakona o ponudbi in povpraševanju. Podjetja pa niso bila v tej borbi dovolj gibljiva. Na eni strani niso znala pravilno izkoristiti visokega povpraševanja s stalnim prilagajanjem cen, temveč so enkrat postavljene cene zadržala za vso zalogo, na drugi strani pa so izkoriščala kot visoko konjunkturne artikle za ustvarjanje tržnega dobička tudi takšno blago, ki predstavlja danes za našega delovnega človeka z ozirom na njegov kulturni nivo osnovno življenjsko potrebščino.

Prav tako niso uspela podjetja blaga, ki je namenjeno prosti prodaji, kanalizirati v skladu z dotokom gotovinskih sredstev na teren. Tako niso bile založene s tem blagom trgovine na vaseh, kjer se je uspešno izvrševal odkup kmetijskih pridelkov, ali v industrijskih centrih, kjer so delovni ljudje večkrat brezuspešno iskali odgovarjajoče blago, ki bi ga nakupili s sredstvi, doseženimi z visokim povišanjem storilnosti dela. Težkoče prisluhni denar mora najti v trgovinski mreži odgovarjajoče dobro blago. Tega se bodo morala zavedati vsa podjetja, ki imajo svojo proizvodnjo usmerjeno na prosti trg. Samo z boljšim blagom, s pravnim in stalnim reguliranjem cen, s pravilnim usmerjanjem blaga, z iskanjem novih tržišč neposredno na terenu in z drugimi uspešnimi ukrepi bodo omogočila, da sicer visoko postavljene plan dohodkov iz gospodarstva tudi res dosežemo in če mogoče celo presežemo.

Glavna vira dohodkov od prebivalstva sta davek na dohodek delavcev in nameštencev, za katerega predvidevamo v letu 1950 porast za 9% v odnosu do plana 1949 oziroma za 4,5% v odnosu do izvršitve in davek na dohodek kmetov, za katerega predvidevamo, da bo — upoštevaje tudi še zaostale davke iz leta 1948 in 1949 — porastel v odnosu do plana 1949 za 1,5%, odnosno padel v odnosu do izvršitve v letu 1949 za 31%. Toliko znižanje tega davka v odnosu na izvršitev v letu 1949 je predvsem posledica dejstva, da smo uspeli v preteklem letu izterjati skoraj vse davčne zaostanke.

Planirani porast davka na dohodek od delavcev in nameštencev je razum-

ljiv, saj se z ozirom na nadaljnji porast kapacitet naše industrije in v zvezi z novimi nalogami v gradnjah postavlja pred nas važna — prav gotovo ena odločilnih nalog, da dvignemo število delovne sile in s tem zagotovimo nemoten razvoj našega gospodarstva.

V celoti pa udeležba dohodkov od prebivalstva ob siceršnjem malenkostnem absolutnem porastu od 82% v proračunu za leto 1949 na 29% skupnih proračunskih dohodkov v letu 1950.

Če tudi predstavljajo dohodki iz gospodarstva vedno močnejši, oziroma v proračunu za leto 1950 že pretežni vir

sredstev za pokrivanje naših proračunskih potreb, je davek na dohodek, predvsem dohodnina kmetov še vedno prav tako važen dohodek, ki pa ni samo suho proračunsko sredstvo, temveč tudi naše močno politično orožje v borbi za onemogočanje spekulantskih tendenc na vasi. To dejstvo nam še posebno narekuje, da smo pazljivi pri izvajanju dohodninskih predpisov na terenu. Res je borba za pravočasno doseganje predvidenih dohodkov važna naloga, ki jo moramo dnevno izpolnjevati. Toda pri tem smo daleč od misli, da naj velja načelo: do-seči dohodek za vsako ceno. Osnovno načelo nam mora biti spoštovanje predpisov, ki jih dajejo zakoni in uredbi in povečanje finančne discipline pri vplačevanju odmerjenih zneskov. Če se pa kljub temu nahajajo na vasi še večja gotovinska sredstva, je stvar trgovine, da jih s pravilno razporeditvijo blaga zajame ali stvar propagatorjev denarnega varčevanja, da mobilizirajo te gotovine v naše kreditne ustanove. Odmerjati toliko davkov, kolikor je predvideno gotovine na terenu, ne pa kolikor odgovarja stvarnim dohodkom, je zato odločno nasprotno tendencam ljudske oblasti. Odgovarja birokratskim, neživljenjskim in zato škodljivim posegom v naše gospodarstvo, ne pa zahtevi po pravilaem vključevanju kmetijstva v naše skupne napore za dvig proizvodnje. Zato moramo samokritično ugotoviti, da napake, ki so bile izvršene s pretiranim zviševanjem odmere davkov kmetijskim gospodarstvom za leto 1948 niso bile v redu, ker so povzročale negotovost tudi v tisti večini rednih davčnih vplačevalcev, ki so svoje obveznosti vedno točno poravnali, ker so slabše ugled davčnih komisij, ki predstavljajo važen faktor v naši davčni politiki, ker so slabše povezanost delovnih kmetov v borbi proti spekulantskim elementom na vasi in ker so ponekod celo dajale tem elementom v roke orožje v njihovi borbi zoper ljudsko oblast. Prav tako so te napake objektivno slabile razvoj združništva, ne pa kakor so nekateri mislili, da si bodo z zviševanjem odmere davkov olajšali propagando za zadruge. Najmočnejše so prišle napake v odmeri do izrazov v okrajih Ptuj, Maribor-okolica, Poljčane, Krško ter v Ljubljani mestu.

Ko so bili pravočasno podzveti vsi potrebni ukrepi, je bila odmera vskladena z gospodarsko močjo kmetijskih gospodarstev in tako zopet pravilno vključena v njuno gospodarske mere, ki jih moramo danes podvezovati pri uravnavanju odnosov individualnih kmetij do socialističnega gospodarstva. O pravilnosti dokončne odmere za leto 1948 priča predvsem uspešna izterjava, saj je ostalo samo še 4,8% odmerjenih davkov za leto 1948 neizterjanih. Od tega zneska je največ dolžnikov v okraju Ptuj, kjer bo moral podzveti 10 sam in s pomočjo OBLO vse potrebne ukrepe, da končno vendarle uvede tudi v davčno izterjavo red, saj je edini okraj, kjer so dosegli še vsako leto zaključili z večjimi zaostanki.

Pravilnost odmere pa nam kaže tudi razmerje obremenitev med posameznimi kmetijskimi skupinami. Prav tako se v tem razmerju zreali naša pravilna politika v uporabljanju davčnih predpisov.

Če označimo skupno število kmetijskih gospodarstev s 100, skupni dohodek s 100 in prav tako predpisani davek s 100, potem je doseglo:

- 59% malih kmetov in bajtarjev 22% skupnega dohodka in 9% davkov,
- 32% srednjih kmetov 48% skupnega dohodka in 39% davkov,
- 9% velikih kmetov 30% skupnega dohodka in 52% davkov.

Tako razmerje je predvsem posledica progresivnosti v davčni odmeri, ki zahteva, da je višji dohodek tudi višje obremenjen z davki.

Če upoštevamo, da znaša povprečna obremenitev kmetijskega gospodarstva z davki 7300 din, in sicer pri tem malega kmeta 2900 din, srednjega 9400 din in velikega 47.000, potem moramo ugotoviti, da je ta obremenitev prav gotovo znosna, posebno še če upoštevamo raz-

merje cen industrijskega blaga in cen kmetijskih proizvodov in še posebno, če primerjamo to obremenitev s predvojnimi stanjem.

V kolikor so odstopanja od povprečkov, sme biti to samo posledica višjih dohodkov, ne pa namernih, neosnovanih in nekontroliranih zviševanj davčnih odmer. To je važno poudariti posebno sedaj, ko vršimo dokončno odmero davkov za leto 1949 in ko hočemo doseči mnogo tesnejše sodelovanje tako davčnih komisij, kakor tudi zborov volivcev z organi oblasti.

Ne samo, da moramo v prvih mesecih poskrbeti za pravilno odmero davkov za leto 1949, vložiti moramo tudi vse napore, da bodo tako akontacije za leto 1950, kakor tudi dokončno odmerjeni davki za leto 1949 pravočasno plačani. V letu 1949 so plačali kmetije 76% akontacij za leto 1949, obrtniki 77% in drugi poklici 82%. Za preteklo leto je to prav gotovo velik uspeh, če upoštevamo, da smo doslej zaključili vsako leto z mnogo večjimi zaostanki. Sedaj pa je pred nami naloga, da dosežemo tekoče vplačevanje, kar bo olajševalo na eni strani našo gotovinsko situacijo, na drugi strani pa omogočilo, da bodo kmetijska gospodarstva poravnala davčna bremena brez vseh večjih težav. Isto velja tudi za druge davčne zavezance. Doslej so se OLO vse preveč pečali samo z dohodnino kmetov in pozabljali, da je tudi za odmero obrtnikom in drugim potrebna skrbna priprava, vestno zbiranje podatkov in odločna izterjava. Pri vseh vrstah odmere davkov na dohodek bo treba zaostriti disciplino pravočasnega plačevanja, ker se s tem izogujemo prisilnim ukrepm, prav tako pa zaostriti skrb za solidno zbiranje osnovnih podatkov in za pravilno uporabo načela množičnega sodelovanja pri odrejanju višine dohodka. Na ta način bomo dosegli, da bo postala tudi odmera dohodnina močan instrument za uravnavanje odnosov individualnih gospodarstev do skupnosti, predvsem pa dober pripomoček v borbi proti spekulantskim tendencam, navijanju cen in drugim položizumom slabljenja našega skupnega gospodarstva.

Razmerje v proračunu, ki kaže obseg republikanskih organov v odnosu do obsega lokalnih organov oblasti, je prav gotovo merilo za demokratizacijo same oblasti. V proračunu za leto 1950 bomo izvršili velik korak dalje v demokratizaciji naše uprave, saj predvidevamo, da se bo razmerje v administrativnem delu proračuna, ki je bilo v proračunu za leto 1949 50 : 50, spremenilo na 61 : 89 v korist ljudskih odborov. Jasno sicer, da sama sredstva in spremenjen odnos v proračunu ne more zajameti demokratizaciji uprave, ker so za to predvsem potrebni pravilni prijemci v izvajanju določenih nalog na terenu, pravilen odnos do ljudi, ki morajo vsi sodelovati tudi v izvajanju upravnih nalog, toda podani so materialni pogoji, da se lahko razvije obseg in vpliv lokalnih faktorjev oblasti.

Dotim je bila naša osnovna naloga v letu 1949, kar se tiče naše uprave, da zgradimo oblastno ljudske odbore in utrdimo njihovo avtoriteto, je naša najvažnejša naloga v letu 1950, da razvijemo upravno in s tem tudi gospodarsko iniciativno krajevnih ljudskih odborov.

Zadnje volitve v krajevne ljudske odbore so pokazale predranost ljudstva Osvobodilni fronti, zaupanje v vodstvo naše Partije, zaupanje v zmago socialistične izgradnje pri nas. To zaupanje volivcev moramo v polni meri izkoristiti z njihovo aktivizacijo na terenu pri izvajanju osnovnih upravnih in gospodarskih nalog. Doslej so okrajni LO bolj mačehovsko skrbeli za razvoj KLO. Niso skrbeli niti za njihovo pravočasno dotiranje s finančnimi sredstvi, ki so bila odrejena po proračunu. V letu 1950 jim moramo ne samo zagotoviti odrejena sredstva, temveč tudi pomagati, da jih bodo znali pravilno in koristno izrabiti. Novi obrtniki v KLO so prevzeli svoja mesta s prepričanjem, da bodo koristili skupnosti. Mi jih moramo v tem prepričanju utrditi in v najkrajšem času usposobiti za vodstvo lokalne uprave. Samo tako bo mogoče pravilno urediti odnose s terenom, t. j. vprašanja odkupov, davkov, preskrbe in podobno.

Znano je, da so organi na terenu zagrešili v preteklosti mnogo napake, včasih tudi težke, ki so se sicer dale popraviti, ki pa so večkrat imele težje posledice. Vzrok ni bil samo v nepravilnem delu finančnih, odkupnih in drugih organov, temveč predvsem v nesodelovanju celotnih kolektivov, ki morajo predstavljati nosilce oblasti na terenu. Ljudski odbori, predvsem krajevni, niti v odmeri davkov, niti v odkupu niso izpolnili v celoti svoje dolžnosti.

Toda dokler jih ne bomo usposobili in dokler ne bodo hoteli vršiti v polni meri svojih nalog, bodo napake.

KLO postajajo vedno izrazitejši nosilci oblasti na terenu. Zato pa morajo tudi vedno bolj solidno vršiti svoje delo in zato je nujno potrebna njihova temeljitejša organizacija.

Proračun za leto 1950, določa, da se zaradi takih potreb pri KLO dvignejo njihova sredstva za 76% v odnosu do plana 49. Pravtako predvideva, da se okrajnim LO povečajo proračuni za 25% v odnosu do plana za leto 1949. Možnost takega dviga finančnih sredstev za lokalno upravo je prav gotovo velik uspeh v sestavljanju proračuna za leto 1950, saj neposredno prispeva k vključevanju novega števila delovnih ljudi v državno upravo, posredno pa tudi razbija birokratske tendence, ki so se ponekod že pojavljale v centralni državni upravi. Boriti se moramo za to, da bo proračun s takim razmerjem med centralnimi in lokalnimi organi oblasti v celoti tudi izveden.

V letu 1949 je bil eden naših osrednjih problemov borba za ravnotežje nje kupnih in blagovnih fondov. Il. plenum CK KPJ je v svoji resoluciji o tekočih nalogah na področju gospodarstva glede tega ugotovil:

Hkrati plenum ugotavlja, da socialistična podjetja, kakor tudi državna administracija v nevarni meri kršijo plan kupnih fondov s protiplanskim zviševanjem denarnih prejemkov, kar samo navidezno koristi, dejansko pa resno škoduje življenjskemu standardu mestnega in industrijskega prebivalstva.

Plenum CK je sklenil:

1. vse do okrajev je treba globalno in časovno izdelati plane ravnotežja kupnih in blagovnih fondov ter zagotoviti v operativni ustrežajočo plansko disciplino;
2. začeti ostro borbo za izpolnjevanje uredb in predpisov glede tarif in nagrajevanja; gotovinska obratna sredstva gospodarskih podjetij znižati na dejansko potrebni minimum.

To so bile osnovne direktive vsemu našemu gospodarskemu aparatu, da od strani nevarnost povečanja gotovinskega obtoka brez skladnega in istočasnega povečanja odgovarjajočih blagovnih fondov. Zato so bili na eni strani zaostrjeni napor, da da naša proizvodnja čim več blaga za široko potrošnjo, da proizvajajo kvalitetnejše blago, da se povečajo prehrambeni fondovi in da si ustvari trgovina čim tesnejši stik s terenom, na drugi strani pa smo razvili večjo skrb za pravilnejše uravnavanje odтока gotovine na teren. Danes lahko ugotovimo, da smo v tej borbi dosegli lepe uspehe, da smo uspeli povečati blagovne fonde, kar se odraža tudi v tendenci zniževanja cen nekaterim artiklom in predvsem v učvrstitvi vrednosti našega dinarja. Če si hočemo ogledati stanje tudi v številkah, nam daje lepo sliko izboljšanja izpolnjevanja gotovinskega plana. Planiranje gotovine smo pričeli sistematično urejevati v letu 1948. V letu 1949. smo že lahko pristopili k rednim tromesečnim in mesečnim gotovinskim planom.

Po gotovinskem planu za leto 1949. smo predvidevali, da se bo povečal denarni obtok v republiko Slovenijo za 1986 milijonov, kar je razumljivo, če upoštevamo visok procent industrializacije in relativno visok donos v kmetijstvu. S pravilno kontrolo nad odvečno gotovino, z boljšim uravnavanjem trgovine na drobno, z razširitvijo gostinske mreže in z ustvaritvijo večje discipline pri odvajanju proračunskih dohodkov, predvsem dohodnine, pa smo uspeli ne samo da ostanemo v okviru predvidenega plana, temveč celo, da je bil odtok gotovine za 939 milijonov nižji, kakor pa je bilo predvideno po planu. Prav gotovo je to dokaz, da se celotni naš gospodarski aparat zaveda pomena dejstva, da morajo biti blagovni fondovi večji od denarnih ne pa obratno.

Vendar pa so se tudi na gotovinskem planu v letu 1949. odražale mnoge slabosti, ki jih po finančni plati zasledujemo v našem gospodarstvu doslej še vsako leto. Tako nas dobri uspehi vse prardi uspavajo, da popuščamo v svojih naporih za ohranitev finančne discipline. Ostri štednji s finančnimi sredstvi v začetku leta sledi prekomerno trošenje proti koncu leta in podobno. Zato tudi v izpolnjevanju gotovinskega plana v letu 1949. ni bilo pravilnega ravnotežja med posameznimi tromesečji. V prvem četrtletju smo dosegli za 810 milijonov ugodnejši emisijski efekt, v drugem za 569 milijonov, dočim je bil v tretjem za 325 milijonov slabši od predvidenega in zopet v četrtem, ko smo zaostrili kontrolo, za 85 milijonov ugodnejši od predvidenega, skupno torej za 939 milijonov ugodnejši od predvidenega.

Res je, da mnoge slabosti še vedno izvirajo iz nepravilnega planiranja, še več pa iz nepravilnega zasledovanja izpolnitve plana.

Največ gotovinskih dohodkov nam daje trgovina na drobno, kjer smo izpolnili plan s 96%, proračunski dohodek, kjer smo izpolnili plan s 101%, in gostinstvo, kjer smo izpolnili plan s 111%. Dejstvo pa je, da niti v trgovini niti v gostinstvu nismo izčrpali vseh možnosti. O tem nam priča n. pr. hitra razprodaja blaga, ki ga dajejo na teren nekateri okrajji potem svojih potujočih poslovalnic. Tak sistem prodaje bo treba še bolj izpolniti in s parolo, da je treba dati čim boljše blago z mnogovrstno izbiro čim bliže terenu uspostavitvi res ljudsko trgovino, ki se bo borila za to, da v čim večji meri ustreže kupecem in tako prispeva še večji delež pri utrjevanju vrednosti našega dinarja. Največji obtok gotovine je bil v plačah, kjer smo izpolnili plan s 94%, pokojninah, kjer smo izpolnili plan s 106% in z odkupi poljedelskih pridelkov, kjer smo izpolnili plan s 84%.

Seveda ni bila borba za zmanjšanje gotovinskega obtoka povsod enakomerna. To velja tako za poedine tokove, kakor tudi za poedine oblasti oziroma okraje. Tako so n. pr. okrajni LO Poljčane, Jesenice in Tolmin dosegli mnogo ugodnejše uspehe kakor pa so bili predvideni s planom in to predvsem na račun vestnega zbiranja proračunskih sredstev, dobro urejene trgovine in široko razpredene mreže hranilnih ustanov, dočim so OLO Kranj, Dravograd in Kamnik stalno prekoračevali plan obtoka predvsem zaradi svojega negativnega odnosa do proračuna, do službe varčevanja in sploh do vseh možnosti pravilnega usmerjanja gotovine. Zato je razumljivo, da je v teh okrajih težje do težav z gotovino, ker niso imeli pravočasno st. gotovinskih sredstev za plačevanje gotovinske

navbavke. Prav gotovo, da odgovarja za tako stanje izvršni odbor okraja oziroma tisto poverjenostjo, ki svoje obveze do gotovinskega plana ni izpolnilo.

V letu 1950. moramo borbo za pravilno uporabljanje in upravljanje gotovine še bolj zaostriti. Sklepi Il. plenuma CK KPJ glede tega veljajo v tem letu še v večji meri, zato ker je to gospodarska potreba, ki nam jo sedanja faza izgradnje socializma pri nas še v večji meri narekuje in pa tudi za to, ker so se lahko vsa podjetja in ustanove v teku enega leta doobra seznanile s predpisi glede gotovine in so torej sposobna opustiti vse napake, ki so kakor koli zavirale njihovo uspešno sodelovanje v borbi za odpravo nepravilnih, neprimernih ali prekomernih gotovinskih izplačil, najsi bo to v obliki nepravilno klasificiranih mezd in plač ali pa neupravičenih nagrad. Vsi organi oblasti morajo biti prežeti z zavestjo, da je borba za pravilno trošenje gotovinskih sredstev sestavni del naše borbe za ravnotežje blagovnih in kupnih fondov in zato tudi sestavni del naše borbe za zgraditev socializma pri nas. Zato se ne sme dogajati, kakor na primer v okraju Dravograd, kjer se I. O. ni potrudil, da bi si ustvaril potrebno gotovino v banki s pravilno izterjavo dohodnine, katere ima še dovolj na terenu, temveč je za izplačilo nagrad svojim uslužbencem odzvel gotovino proti vsem predpisom iz okrajnega magacina in to kljub opozorilu podjetja, da to ni dopustno.

Vprašanje fonda plač in kršenju predpisov o tem fondu homo morali posvetiti v letošnjem letu mnogo več pozornosti. Se vedno so primeri, da so delavci v podjetjih nepravilno razporejeni, da podjetja zvišujejo plače, samo da si zagotove delovno silo, ne pa da bi bilo povišanje posledica povečanega delovnega učinka, da se delujejo nagrade ne da bi bili za to razlogi v uspešni izpolnitvi proizvodnega plana itd. Prav tako pa tudi mnoga podjetja pozabljajo, da jim bo gotovina za plače ali druge potrebe na razpolago v banki samo, če bodo njeno potrošnjo vnaprej planirala. Zato bo treba borbo za pravilno izvajanje gotovinskega plana letos zaostriti na vseh sektorjih, ker nam sicer ugodna situacija v obtoku ne sme vzbujati nekega nezdravega zadovoljstva, temveč nam mora biti le vzpodbuda, da se da doseči še mnogo več in mnogo bolje.

Če govorimo o proračunu, moramo zaradi celotnejšega pregleda omeniti tudi kreditni plan. Sredstva kreditnega plana služijo našemu gospodarstvu za hitrejši in pravilnejše urejevanje medsebojnih odnosov podjetij, kot kontrolno sredstvo za pravilno izvajanje gospodarskih nalog, tako proizvodnje, kakor transporta blaga in kot dopolnilna sredstva začasno financiranje gospodarstva izven proračuna. V porasti kreditov se lahko odraža tudi porast proizvodnje, lahko pa nam je previsoka potrošnja, ki ni v skladu s porastom proizvodnje, signal za težje napake v organizaciji poslovanja ali za namerno vročitvene skode.

Izvajanje kreditnega plana je treba zato tudi v bodoče posvečati vso pozornost.

V kontrolnem smislu so najznačilnejši krediti za redna obratna sredstva. Njihov porast v letu 1949. je v odnosu do leta 1948. 38%. Tako povečana kreditna sredstva so bila z 31. decembrom 1949 izčrpana s 93%. V zvezi s krediti bi opozorili na eno nepravilnost. Mnoga podjetja pa tudi nekatera njihova upravno-operativna vodstva so mnenja, da krediti niso važno vprašanje in da jih lahko neomejeno trošimo. Zato tudi dosega visoka prekoračenja. Skupno so bili krediti prekoračeni v tretjem četrtletju za 1500 milijonov. Z zaključkom leta smo znižali to prekoračenje na 882 milijonov. Stanje s tem seveda še vedno ni zadovoljivo in bo treba v letošnjem letu napovedati ostro borbo vsakemu neupravičenemu prekoračevanju. Naš gospodarski in upravni aparat se mora zavedati, da z nesolidnim trošenjem kreditov nujno nastopa vprašanje rentabilnosti proizvodnje, da krediti nadoomeščajo v nekem smislu gotovino in zato tudi z njimi vplivamo na ravnotežje kupnih in blagovnih fondov in predvsem, da je štednja s krediti prav tako, kakor štednja z gotovino osnovni pogoj za utrjevanje vrednosti dinarja.

V okviru postavljene kreditnega plana tvorijo važno postavko združni krediti, katerih je bilo v letu 1949. dodeljeno 1091 milijonov. Razen teh kreditov, ki so jih razne zadruge prejemale za obratna sredstva, so bili dodeljeni vsem vrstam našega združništva še posebni investicijski krediti v višini 432 milijonov za gradnje, nakup opreme, živine in drugo.

Tako v kreditih, kakor tudi v drugih sredstvih se odraža vsa skrb državnih organov za napredek združništva. Dejstvo, da so bili stavljeni tolikšni krediti na razpolago, da je v investicijskem planu proračuna za leto 1950. predvideno 200 milijonov za zadržne gradnje in da bodo nadaljnji novi krediti za združno gospodarsko izgradnjo stavljeni na razpolago v novem kreditnem planu za leto 1950., priča o važnosti združništva, o njegovi vedno pomembnejši vlogi v našem gospodarstvu in zahteva, da vsi organi oblasti, da vsi mi vložimo čim več svojih sil za njegovo nadaljnjo utrditve in razširjenje.

Skupno je razpolagala republika Slovenija v preteklem letu z 9178 milijoni kreditov, kar pomeni 17% več kakor pa v letu 1948.

(Nadaljevanje na četrti strani)

Ekspoze finančnega ministra Zorana Poliča

(Nadaljevanje s tretje strani)

Ce bomo v letu 1950 še ostreje postavili vprašanje spoštovanja kreditnih predpisov, če bomo onemogočili izkoriščanje kreditov za neupravičene namene, n. pr. investicije na račun obratnih sredstev, če bomo zaostriili dolžnost pravočasnega predlaganja faktur na vnovčenje, če se bomo odločno borili proti vsaki neplanski izgubi in drugim pojavom, ki slabe vrednost našega kreditnega sistema, bo skladje med lastnimi sredstvi podjetij, proračunskimi sredstvi in krediti veren odraz naše pravilne gospodarske politike in jamstvo, da bo uspešno izpolnjene proizvodne naloge v letu 1950, spremljala tudi nadaljnja udržitve naše valute, nadaljnja okrepitev pravilnega razmerja med kupnimi in blagovnimi fondy.

Ohranjanju ravnotežja blagovnodennarnih odnosov služi tudi borba za dvig hranilnih vlog. V letu 1949. smo dosegli lepe uspehe v varčevanju. Plan hranilnih vlog smo izpolnili s 100,4%. V decembru, ko je bil teden študije, je prišlo 61.053.000 din novih vlog, kar pomeni, da obstajajo dobri pogoji za razvoj hranilne službe, samo da je potrebno podvzeti še nove in nove propagandne in praktične ukrepe, ki bodo razširili varčevanje do poslednje vasi. Danes obstaja 626 kreditnih odsekov pri kmečkih zadrugah, od katerih jih 540 redno posluje, in 745 hranilnih blagajni pri podjetjih, kar je za naše prilike gotovo pre malo.

Posebna vrsta študije bo ponovno vpisovanje ljudskega posojila v letu 1950. Uspeh v letu 1948., ko smo v državnem merilu razpisano posojilo visoko preseglji, je najmočnejši dokaz, da delovni ljudje hočejo prispevati razpoložljiva gotovinska sredstva za hitrejši razvoj našega gospodarstva. Redna izplačevanja izrebanih obveznic pa pričajo, da je posojilo dobro naloženo in tudi samim posojilnikom donosa mnoge koristi. Zato bomo morali poskrbeti, da v letošnjem letu vpisovanje posojila še bolje organiziramo in zato tudi dosežemo mnogo boljše uspehe, kakor pa pri prvem posojilu, ko je bilo na podeželju pre malo vpisov in odnosu na delavske in mestne centre, kjer so planirane zneske visoko prekoračevali.

Ko odrejamo proračun za leto 1950. in ko si zastavljamo v zvezi z njim konkretne naloge za to leto, nam mora biti seveda jasno, da niti proračun, niti finančna politika sploh niso sami sebi namen. Finančne nam morajo biti zrcalo gospodarskega dogajanja, kontrola uspehov in pomočnik v borbi za urejanje odnosov v gospodarstvu. Zato se mora posluževati finančnih ukrepov in finančnih pokazateljev ne samo postavljeni finančni aparat, temveč vsak odgovorni funkcionar v gospodarstvu. Pa tudi političnemu aktivu bo obravnavanje finančnih pokazateljev razkrivalo stanje v podjetjih, ustanovah ali poslovalnih gospodarskih panogah. Za finančno preglednost podjetij je seveda nujno, da imajo urejeno svoje knjigovodstvo. Zato nikakor ne moremo biti zadovoljni, ko ugotovljamo, da je samo 57% podjetij ažurnih, četudi je to ugodnejša situacija kakor pa v letu 1948., ko smo imeli samo 26% ažurnih podjetij. Če si nekoliko podrobneje ogledamo ažurnost knjigovodstva, ki bi moralo biti osnova za poslovanje podjetij po gospodarnostnem računu, potem moramo ugotoviti, da je 24% republiknih podjetij, 28% mestnih, 40% okrajnih in 53% krajevnih podjetij neažurnih nad en mesec. Neažurnost podjetja predstavlja nesigurno postavko v našem gospodarstvu, ker ne moremo oceniti njihove rentabilnosti, niti s pravilno kontrolo preprečevati v njih nepravilnosti oziroma namerno škodo.

Posledica neažurnosti je končno tudi ta, da za nekatera podjetja še vedno ne moremo ugotoviti zaključnega finančnega stanja za leto 1948. Tako ni predložilo 11% republiknih podjetij (predvsem godzarskih), 19% okrajnih in 24% krajevnih svojih bilanc za leto 1948.

Vprašanje knjigovodstva bodo morali posvetiti vsi oblastni organi mnogo več pozornosti. Posebno pa velja to za krajevne in okrajne LO, kjer je situacija trenutno najslabša. Tako stanje tudi dokazuje, da so bila mnoga lokalna podjetja ustanovljena, ne da bi jim bil zagotovljen potreben strokovni kader in ne da bi ustanovitelji dovolj vodili računa o potrebi stalne evidencije o poslovanju s pomočjo finančnih pokazateljev.

Spoznanje, da nam lahko samo urejeno knjigovodstvo služi za pravilno kontrolo podjetja, se mora v letošnjem letu v celoti uveljaviti. Prav tako ne moremo biti v podjetjih zadovoljni za zakasnevanjem pri vnovčenju faktur, za nepravilnim trošenjem gotovine, s prekoračevanjem odobrenih kreditov in podobno. Vse to so primeri težke finančne nediscipline. Zato bomo takšnim odnosom napovedali v letošnjem letu še ostrejšo borbo.

Kako se odraža finančna nedisciplina v proračunu, dokazujejo primeri pregledov podjetij.

V vseh vrstah podjetij, ki smo jih pregledali v septembru in oktobru, smo ugotovili 757 milijonov neodvedenih sredstev za proračun. Ponoven pregled v novembru je pokazal pri 905 lokalnih podjetjih 62 milijonov zaostankov in v 256 republiknih podjetjih 238 milijonov zaostankov. V decembru izvršeni pregled v 37 zveznih podjetjih pa 155 milijonov zaostankov. S takim za državljanem proračunskih sredstev si podjetja neupravičeno kopičijo obratna sredstva, večkrat skrivajo nepred-

videne izgube in v celoti onemogočajo pravilno kontrolo z dinarjem.

Zato bo treba take primere v tekočem letu še ostreje kaznovati kot finančne prekrške. Razen tega bomo morali posvetiti mnogo več pozornosti revizijski službi v podjetjih. Danes se ne razpolagamo z zadostnim številom revizorjev in bomo morali v letu 1950. poskrbeti za dvig novih sposobnih kadrov za to službo.

Močan pomočnik v borbi za finančno disciplino je danes bančni sistem. Toda kakor bomo morali na eni strani odstraniti iz tega sistema vse pojave ožine in neživiljenškega obravnavanja konkretnih problemov, tako bomo morali na drugi strani pa v mnogo večji meri zaostriiti vprašanje priznavanja bank za čuvarje planske in finančne discipline v našem gospodarstvu. Funkcija banke se danes bistveno razlikuje od njene značaja v kapitalističnem sistemu prav v tem, da z evidenco in kontrolno službo odkriva zastoje v gospodarstvu in s tem služi pospešeni graditvi socializma.

Mnogi skušajo obiti finančne predpise z zadrževanjem, da so proti finančni birokraciji. Prav gotovo birokracija v finančnem poslovanju obstaja, v mnogih finančnih organih je birokracija celo mnogo preveč in postaja že nevarna življenjskemu načinu reševanja gospodarskih nalog. Toda mi moramo znati ločiti birokracijo od zahtev finančne discipline. Mi ne smemo dovoliti, da bi nam kdor koli s parolo borbe proti birokraciji rušil osnovno finančno disciplino.

V finančnem aparatu so še mnoge ostaline starih odnosov. Ostrost predpisov mnoge večkrat zavede, da nepravilno gledajo na konkretne probleme, da ne najdejo življenjskih in pravih rešitev za naloge, pred katere so postavljeni. Mi moramo v borbo proti takim pojavom birokratskega gledanja. Toda pri tem ne smemo pozabiti, da imamo vendarle važno etnotno merilo, ki nam kaže pravilnost oziroma nepravilnost našega ukrepanja. To merilo je etnotnost našega finančnega sistema, ki se odraža prvenstveno v etnotnem državnem proračunu, v etnotnem finančnem, gotovinskem in kreditnem planu in je tako najvernejši odraz etnotnosti in povezanosti vsega našega gospodarstva.

Ce nekdo ne spoštuje predpisov pravičnega izvajanja proračuna, gotovinskega ali kreditnega plana, ni to samo finančni prekršek, temveč — in to je mnogo važnejše — pomeni rušenje gospodarske etnotnosti, saj predstavlja n. pr. neupoštevanje predpisov za izvajanje gotovinskega plana na določenem terenu rušenje ravnotežja kupnih in blagovnih fondov na tem terenu, kar se pa zaradi medsebojne gospodarske povezanosti odraža na stanju vsega našega gospodarstva.

Etnotnost planov pa ne predstavlja krutega finančnega centralizma in birokratskega reševanja nalog, temveč daje prav borba za pravilno izpolnitev enkrat postavljenega plana mnogovrstnih prijemov in načinov dela, ki zopet odražajo samostojnost v poslovanju nižjih organov oblasti. Zato moramo razlikovati koristne posege, ki uvrščujejo plansko disciplino in prispevajo k boljši izpolnitvi nalog od nekorištnih, ki so morda v skladu s suho črko predpisov, ki pa ne služijo k dviganju in razvijanju socialističnega gospodarstva. Najmanj pa smemo seveda izvajati stvari, ki niso niti koristne niti v skladu s predpisi, kakor je n. pr. že citirani primer z uporabo gotovine v okraju Dravograd.

Ko torej postavljamo za letošnje leto naloge, da se z vso odločnostjo borimo zoper vse pojave finančne birokracije, moramo prav tako ali pa še mnogo ostreje postaviti naloge, da se moramo povsod boriti za največjo finančno disciplino. Povečana finančna disciplina, povezana s pogoji, ki nam jih daje razvoj našega gospodarstva, bo najmočnejše jamstvo, da bomo vse naloge, ki si jih postavljamo v okviru novega proračuna, tudi res izpolnili.

Ob zaključku svojega poročila za proračun 1949 sem ugotavljal sledeče: kontrola z dinarjem postaja stvarnost. Toda treba je v suho tehnično poslovanje vnesti tudi politično vsebino. Uspeh dela in naporov naših delovnih kolektivov se mora odražati tudi v finančnih pokazateljih. In ker bodo finančni pokazatelji s tem zrcalo socialističnih naporov, socialističnega tekmovanja v našem gospodarstvu, mora tudi sama finančna in kontrolna služba imeti tako vsebino in tak značaj. Potem šele bo imela svojo polno vsebino in bo ustrezala stanju, v kakršnem se nahaja danes celotno naše gospodarstvo.

Kakor je veljalo to za leto 1949, velja tudi za novo proračunsko leto. Kontrola z dinarjem moramo še bolj zaostriiti, še v večji meri nam morajo finančni pokazatelji pokazati uspehe in razvoj našega gospodarstva. Tako se bodo tudi v njih zrcalili herojski napor delovnih ljudi naše republike, ki s povečano proizvodnjo, z boljšimi izdelki, z novimi fabrikami, elektrarnami in drugimi objekti dostojno odgovarjajo vsem klevetnikom naše Partije, naše revolucije, naše borbe za mir in mirno izgradnjo socializma v državi, ki si je s potoki krvi priborila svojo svobodo in pravico, da se reši stoletnega izkoriščanja.

Proračun, kakor je predložil naš skupščini, odraža v okviru zveznega proračuna vse fiste napore, ki jih bomo morali še izvršiti v izgradnji našega gospodarstva, da si ohranimo priborjeno svobodo, da zagotovimo uspeh naše petletke, da izpolnimo naloge, ki nam jih postavlja naša Partija za tekoče leto. To so častne naloge, za ku-

Z izkušnjami preteklega leta se bodo kovinarji letos še uspešneje borili za plan

Iz poročila zvezne planske komisije o izpolnitvi gospodarskega plana za leto 1949 je razvidno, da je Generalna direkcija kovinske industrije izpolnila plan 49,9%, odnosno, da je republiška industrija LRS izpolnila plan 102,5%. — Prav podjetja kovinske industrije so se v preteklem letu v največji meri borila s težavami, ki jih je povzročila infombrrojevska kampanja. Kljub temu pa so dosegla sorazmerno velike uspehe. K temu uspehom so pripomogli udnariki, novatorji in racionalizatorji, uvajanje novih načinov dela in tekmovanje za zvišanje storilnosti.

V tovarni »Iskrac« v Kranju je tekmovanje že lani zajelo vse obrate. Začeli so v kinooddelku, ki je pritegnil k tekmovanju vse oddelke, kot proizvodnje, montažo in navijalnico. Tekmovanje za višjo storilnost se je tako razmahnilo, da so svojo prvotno obljubo, ki so jo dali tovariši Titu, presegli in izdelali 3 kinoprojektore več kot je bilo predvideno.

V tovarni »Impolc« v Slovenski Bistrici so pri tekmovanju za višjo storilnost splošne delali napake, ki pa so jih kmalu popravili. Juhartova, Kergetova, Minarjeva in druge brigade so presegale norme od 150—200%. V enodnevem tekmovanju za višjo storilnost so nekateri brigade kot na primer Strmškova presegale norme 775%. — V podjetju pa niso ostali samo pri rekordstvu, temveč so pritegnili k tekmovanju ves delovni kolektiv, tako da so dnevne naloge izpolnili od 111—150%. Ti uspehi se odražajo v izpolnitvi letnega plana; plan po obsegu so namreč izpolnili s 102%, enako finančni plan, plan po asortimentu pa s 88,5%.

Železarna Štore je utrdila sindikalno organizacijo ter so zato dosegli precejšnje uspehe. Delovni kolektiv se ni zadovoljil samo z izpolnjevanjem svojega plana, temveč je z nadplanskim proizvodnjo pomagal tudi tistim kolektivom, ki so bili v zadregi in bi brez njihove pomoči plana ne mogli doseči. Uvedli so brigadni sistem dela, v katerega so vključili 40 odstotkov delavcev. Tehnično vodstvo pa je nudilo brigadam pre malo pomoči; če bodo to izboljšali, bodo v tekočem letu lahko dosegli še večje uspehe. — Tu so količinski plan dosegli 108,3%, finančni 107,8% in plan po asortimentu 93,4%.

V železarni Guštanj se odraža slabo delo sindikalne podružnice tudi v proizvodnji. Sindikalna podružnica ni znala prav mobilizirati članov železarne; čeprav bi lahko z dnevno agitacijo povečali zanimanje za izpolnitev plana, vendar v podjetju lani niso uvedli grafikonov, niti niso dnevno razglabali uspehov kolektiva. Tekmovanja za višjo storilnost niso uvedli tako dolgo, dokler niso prišli v pomoč železarni Guštanj tovariši iz drugih podjetij in jim pokazali, kako je treba to tekmovanje organizirati. Tudi vprašanje sistematizacije niso v tem podjetju posvelili dovolj pozornosti. Litarji iz tovarne »Djuro Djakovič«, ki so prišli delovnemu kolektivu na pomoč, so praktično dokazali, da je mogoče stalež v jednolivni zmanjšati za 11 livarjev, ne da bi trpela proizvodnja. Na ta način so lahko uporabili 11 dragocenih strokovnih moči druge. — Čeprav dejansko obstajajo težave v tem podjetju, vendar bi se dalo še mnogokaj izboljšati, če bi bilo več sodelovanja med sindikalno organizacijo in upravo podjetja, na drugi strani pa če bi partijska organizacija poglobila svoje politično delo. Kljub vsem pomanjkljivostim pa je železarna Guštanj plan po obsegu izpolnila 101,8%, finančni plan 102,4% in plan po asortimentu 91,5%.

V Litostroju sta sindikalna in partijska organizacija v 1949. letu uspešno mobilizirali svoje člane za izvršitev plana. Osnovali so 84 proizvodnih brigad, v katere je vključenih 67 odstotkov delavcev. Brigade v livarni in obdelovalnici so kljub novim artiklom premagale vse težave. — Uspešno pronašanje izkušenj iz oddelka v oddelke, dobra agitacija, natančno prikazovanje dnevnih uspehov na grafikonih, vse to je omogočilo, da je lahko vsak delavec sledil dnevnim nalogam in doseženim uspehom. Storilnost so v primerjavi z letom 1948 zboljšali za okrog 10%. To je prispevalo k uspešni izpolnitvi plana; plan po obsegu so namreč izpolnili 109%, finančni 102% in po asortimentu 98%.

Zelo dobro so razumeli pomen tekmovanja za visoko storilnost v mariborski livarni. Tu so uvedli brigadni sistem dela povsod, kjer delajo po tehničnih normah. Kolektiv ima 26 dobro organiziranih brigad. V podjetju so zvišali produktivnost dela za 15%. Z dobrim političnim delom so znižali neupravičene izostanke od 3,04% na 0,48%. Najboljše brigade so Horvatova, ki je dosegla 567 terih izpolnitev mora delati vsak državljan. Kakor bodo izpolnjene postavljene naloge, takšna bo tudi izpolnitev našega proračuna. In ker sem prepričan, da bomo zahtevano delo v letu 1950 v celoti opravili, zato sem tudi prepričan, da bo proračun uresničen, kakor je postavljen, in predlagam Ljudski skupščini, da ga sprejme v obliki, v kakršni je predložen. (Ploskanje.)

Po govoru tov. Zorana Poliča je govoril v splošni proračunski razpravi predsednik planske komisije LRS tov. Sergej Kraigher.

V popoldanskem zasedanju Ljudske skupščine LRS je prvi govoril minister za znanost in kulturo vlade LRS dr. Jože Potrč. Nato so v splošni proračunski razpravi govorili še minister za lesno in drvaingstvo Tone Fajfar, minister za kmetijstvo in gozdarstvo, minister za delo Martin Greif in ljudski poslanec Danilo Petrinja.

Ljudska skupščina bo nadaljevala z delom jutri dopoldne.

odst. norme, Jemhrovičeva 494 odst., Bedjančeva 367% in Veheličeva 494%. — Delovni kolektiv se je uspešno boril tudi za znižanje polne lastne cene; z raznimi racionalizacijami in skrajšanjem delovnih procesov so plan znižanja presegli za 70 odstotkov. Lani so razglasili 131 udarnikov, 19 racionalizatorjev, 3 novatorje, 4 so bili odlikovani, poveljenih pa 536.716 din. S prostovoljnimi delom so si zgradili sindikalni dom, ki je vreden 1.900.000 din. To podjetje je eno izmed redkih kovinskih obratov, ki je plan po asortimentu doseglo 100%, vrednostni plan pa 121%; v četrtem tromesečju je izpolnilo plan 141%.

Utenilija v Ljubljani ima organizirano tekmovanje za visoko storilnost, v katerem je vključenih 5 brigad, ki stalno presegajo norme za 20 do 30 odstotkov. Ker so imeli težave z delovno silo, so organizirali tečaje, kjer so usposobili kvalificirane in polkvalificirane delavce. Stroške proizvodnje so znižali za 25,6 odstotkov, plan znižanja polne lastne cene pa presegli za 20 odstotkov. — Dobra sindikalna organizacija v podjetju je v precejšnji meri pripomogla, da so neupravičene izostanke znižali od 1,35% na 0,48%. Z racionalizacijami so prihranili skupnosti 600.000 din. V četrtem tromesečju so tu izpolnili 126% plana.

Tovarna verig v Lescah je bila že dvakrat zaporedoma najboljši kolektiv kovinske industrije LRS. V podjetju se

je razvilo prvi tekmovanje za visoko storilnost na pobudo tovariša Magdiča, ki je v decembru izvršil petletni plan. Tekmovanje se je razvilo na osnovi individualnih obvez. V podjetju so zelo dobro organizirali nazorno agitacijo. Za prikazovanje planskih nalog ima vsak oddelek lične grafikone. V podjetju je najtesnejša povezava med upravo ter sindikalno ter partijsko organizacijo. V letu 1949 je delovni kolektiv mnogo pripomogel pri izgradnji oddelka za izdelavo vijakov ter pri gradnji stanovanjskih blokov.

»Plamen« Kropa je po osvoboditvi prvi izpolnil plan, k čemur jim je pripomogel delovni kolektiv livarne Štore.

V »Saturnus« so imeli vse leto težave zaradi materiala. Sindikalna organizacija pa je šibka, kar se tudi pozna v delu delovnega kolektiva.

Delovni kolektiv kovinske industrije so dosegli v preteklem letu pomembne uspehe. Pokazalo pa se je, da so bili ti uspehi posebno vidni tam, kjer sta Partija in sindikat organizirala dobro politično delo med svojimi člani. Povezava med njimi in upravo podjetja ter skrb za člane delovnega kolektiva, so bili nadaljnja gibalna sila za delovni polet. V pričetku novega planskega leta je zato tembolj dolžnost vseh kovinskih podjetij, da pretresejo dosežene uspehe in ugotovijo pomanjkljivosti pri izpolnjevanju plana preteklega leta in jih tudi odpravijo.

1.740.000.000 din za gospodarski razvoj reške oblasti

Gradbeno ministrstvo LR Hrvatske je določilo za letos milijardo in 400 milijonov dinarjev kredita za nadaljni gospodarski razvoj reške oblasti, ministrstvo za nove osvobodjene kraje pa je določilo še 340 milijonov dinarjev za letro in Reko.

Ta sredstva bodo investirali predvsem za graditev stanovanjskih hiš, da bodo nudili dovolj stanovanj delavstvu in tako omogočili industrijski razvoj. Ostanek kreditov pa bodo porabili neposredno za pospeševanje industrijske, kmetijske in splošne gospodarske dejavnosti. Na Reki bodo tudi najpomembnejša dela v pristanišču, kjer bodo zgradili veliko skladišče in štiri stanovanjske hiše za pristaniško delavstvo. Te dni bodo začeli tudi graditi hotel Jugoslovanske mornarice Letos bodo na Reki zgradili tudi veliko poslopje za oblatni ljudski odbor.

Tovarna, ki bo dnevno predelala 120.000 litrov mleka

V Zagrebu gradijo enega največjih mlekarskih obratov v naši državi. To bo centralna mestna mlekarna, ki bo na dan predelala po 120.000 litrov mleka. Razen obratnega poslopja gradijo še druga poslopja. Jeseni mora centralna mlekarna že obratovati.

Mlekarna bo tudi dajala na dan okrog 50.000 litrov pasteuriziranega mleka v steklenicah za otroške jasi in zavode. Da bo centralna mlekarna mogla obratovati s polno zmogljivostjo, bodo v deset okrajnih zgradili še 68 manjših mlekarn, ki bodo zbirale mleko na svojem področju. Zbiralnice bodo jeseni začele že redno pošiljati mleko v Zagreb. Do konca leta bodo ustanovili in uredili še 45 pasteurizacijskih postaj in 202 zbiralnice.

OB VOLITVAH V OSNOVNE MLADINSKE ORGANIZACIJE

S TERMOVANJEM IN UTRJEVANJEM ORGANIZACIJS se pripravljajo na volitve

Iz raznih krajev Slovenije prihajajo poročila, da so priprave na volitve v vodstva mladinskih aktivov močno razgibale, razširile in utrdile mladinsko organizacijo.

Mladinski aktiv Cerkljanske v okraju Crnomelj, ki je eden najbolj razgibanih, je na predvolivnem sestanku napovedal tekmovanje vsem aktivom v svojem okraju. Od 10. do 14. januarja so prispevali 133 prostovoljnih delovnih ur pri popravilu vaške poti. Delali so vsi mladinci, k delu pa so pritegnili tudi 3 gospodarje, ki so z vozmi vozili kamenje. Na predvolivnem sestanku, katerega so se udeležili 100%, so razpravljali o volitvah, kakor tudi o sporu med našo Partijo in VPK(b), o združnitvi itd.

V aktivu Vranoviči so sprejeli v organizacijo 5 novih mladincev. Mladina čevljarskega podjetja v Metliki, ki se je med prvimi odzvala pozivu aktivna Cerkljanske na tekmovanje, se je obvezala, da bo naredila 200 prostovoljnih ur, 50 ur pa bo delala pri gradnji združnega hleva. V mnogih krajih pripravljajo mladina razne prireditve in zabave, ki bodo dale dnevu volitve še posebno svečan poudarek.

Tudi v kranjskem okraju so se nekateri mladinski aktivji zelo dobro pripravili na volitve, pričakati jih hočejo s šim večjimi delovnimi uspehi.

12. januarja je bila v tovarni športnih čevljev Ziri mladinska konferenca, kjer je mladina pregledala uspehe tekmovanja na čast volitve. Pred i. novembrom lanskega leta v aktivu ni bilo nobene mladinske proizvodne brigade, med tekmovanjem pa so do 10. januarja osnovali kar 15 brigad. Brigade so si osvojile medsebojno tekmovanje kot stalno metodo dela in dosegajo lepe uspehe. Da bi bilo delo čimbolj uspešno, imajo brigade med seboj večkrat strokovno posvetovalje, 75% nekvificirane mladine poseja strokovni tečaj.

V profitelalski zaščiti je vključeno 120 mladincev in mladinc v avto-moto društvu, modelarskem in radijskem krožku pa 50 mladincev. Tudi v pevskem zboru in v dramski družini sodeluje veliko število mladine. Mladinske proizvodne brigade športnih čevljev Ziri so napovedale pred kratkim vsem mladinskim brigadam usnjarske stroke tekmovanje v sprejemanju in izvrševanju operativnih planov, v dvigu kakovosti dela, zboljšanju discipline itd.

Tudi v »Iskrji« priprave dobro potekajo, ker se partijska organizacija zanimala za delo mladine in ji nudi vso potrebno pomoč. Dosele so imeli v tovarni 17 predvolivnih sestankov, MPB Ivana Stružnika je napovedala tekmovanje vsem mladinskim proizvodnim brigadam v tovarni. 13. januarja je dosegla dnevno normo 150%.

Ljotičev kapetan, vojni zločinec Aleksander Stojković obsojen na smrt

Mladinska organizacija v okraju Trebnje se je med pripravami na volitve znatno utrdila. Volitve so že izvedli med drugimi tudi naslednji aktivji: Dobrušiče, Svetini, Stari trg, Češnjice, Trebelno in Velika Loka. V Mirni vasi bodo sprejeli v organizacijo osem novih članov. Po vseh aktivih, kjer so predvolivni sestanki, se mladina obvezuje, da bo pomagala KOZ pri gradnji združnih domov, čiščenju sadnega drevja itd. V mnogih krajih se je povečalo tudi število mladine, ki poseja izobraževalne tečaje. Izobraževalni tečaj v Dobrušici obiskujejo vsi mladinci in mladinke iz KOZ. Skupno število mladine, ki sedaj obiskuje ta tečaj, se je povečalo na 55.

Mladinski aktiv Goranje Sušice v novomeškem okraju je že velik. Vsi mladinci in mladinke bodo pomagali pri čiščenju in škropljenju sadnega drevja ter pri planiranju pionirskega igrišča. Tesno se bodo povezali tudi s KOZ. Tudi mladina v St. Petru si je zadala podobne obveze. Pri prostovoljnem delu bo napravila 1200 ur. Aktiv Gaberje, ki je trenutno najboljši v okraju, je volitve že izvedel ob 100% udeležbi. V organizacijo so sprejeli tri nove člane.

Smederevo, 17. jan. — Okrožno sodišče za beograjsko oblast, ki je zasedalo v Smederevu, je obsodilo na smrt vojnega zločinca kapetana Aleksandra Stojkovića iz vasi Šapina pri Požarevcu, komandanta III. bataliona IV. polka srbskega prostovoljskega korpusa med okupacijo.

Obsojeni vojni zločinec Aleksandar Stojković je kot Ljotičev komandant med okupacije odgnal 25 ljudi na Banjico, od katerih je 15 pozneje umrlo v taborišču Mauthausnu. Kot član naslednjega sodišča je kapetan Stojković obsodil na smrt partizanko Dr. Zlato Koban in nekoga aktivnega pripadnika narodnoosvobodilnega gibanja iz smederevskega okrožja, v okoličju Požarevca partizanko Koviljko iz Napadja in Zivka Savića ter Dušana Miloševića iz Lipa. Po njegovem ukazu je podpornik Radovanović izvršil v vasi Vranovu kazen nad petimi sodelavci narodnoosvobodilnega gibanja. Kot Ljotičev komandant je omogočil v Požarevcu petim agentom specialne policije, da so z njegovimi desetimi vojaki obkolili prvobornitelja Kozice, člana okrožnega komiteja Komunistične partije, ki je napravljal v brezupnem položaju samomor. Kot komandant bataliona je v Požarevcu prisilno mobiliziral 90 ljudi med prostovoljci, deseterico pa je zaprl, ker so se uprli mobilizaciji. — (Tanjug.)

Ob ponovni uvedbi smrtnih kazni v ZSSR

Beogradska »Borba« objavlja v večernejši številki članek o ponovni uvedbi smrtnih kazni v Sovjetski zvezi. Članek, ki je bil objavljen pod naslovom »Značilne sklepe«, se glasi:

26. maja 1947 je bila z ukazom Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR odpravljena smrtna kazen v Sovjetski zvezi. V ukazih je bila tale politična utemeljitev: »Zgodovinska zmaga sovjetskega ljudstva nad sovražnikom je pokazala ne le naraslo moč sovjetske države, marveč predvsem tudi zelo globoko vdanost prevladavce Sovjetske zveze sovjetskimi domovini in sovjetski vladi. Hkrati mednarodni položaj po kapitulaciji Nemčije in japonske kaže, da lahko kljub poskusom agresivnih elementov, da bi sprožili vojno, menimo, da nam je mir za dolgo za gotovljen. Prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR, ki upošteva vse okoliščine in hoče ustrežiti željam sindikatov, delavcev in nametščencev ter drugih mnenje širokih družbenih krogov izražajočih avtoritativnih organizacij meni, da v mirnem času ni več treba uporabljati smrtnih kazni (podčrtali mi).

Sovjetski tisk in teoretične revije so označile ta sklep kot začetek »nove dobe v razvoju sovjetske države in v socialističnem humanizmu«. Vsi komentariji so poudarjali, da je bila smrtna kazen v Sovjetski zvezi vedno izreden ukrep za boj proti sovražnikom sovjetske oblasti in države. Andrej Višinski pa je v uvodniku »Pravde« pod naslovom »Zgodovinsko dejanje« pisal:

»Za boj proti najhujšim zločinom, ki ogrožajo sovjetsko oblast in sovjetski red, je bila uvedena smrtna kazen z ustreznostjo kot temeljno načelo kazenske zakonodaje Zveze sovjetskih socialističnih republik in zveznih republik. Ta kazen je bila vzpostavljena kot izreden ukrep izven splošnega sistema kazenskega kaznovanja. Že samo to dejstvo dokazuje, da je sovjetska zakonodaja v nasprotju z zakonodajo večine drugih držav, med njimi tudi takšnih, kakor sta ZDA in Velika Britanija, uporabo takšnega kaznovanja, kakor je smrtna kazen, vedno imela ne za navaden ukrep kaznovanja v splošnem sistemu kazensko-pravnih ukrepov, marveč za izreden pojav, ki ga povzročajo nujnost in razmere, ki so tudi izredne (podčrtali mi).

Pred štirimi dnevi, 13. januarja, pa je Prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR »upoštevajoč izjave, ki so prišle iz nacionalnih republik, od sindikatov, kmečkih organizacij in kulturnih delavcev, naj se spremeni ukaz o odpravi smrtnih kazni, sklenil, da se »dovoli uporaba smrtnih kazni kot najstrožjega ukrepa za kaznovanje izdajalcev domovine, vohunov in subverzivnih elementov — diverzantov«. Sprememba ukaza z dne 26. maja 1947 se politično utemeljuje s tem, da so v Sovjetski zvezi »izdajalci domovine, vohuni in subverzivni elementi-diverzanti«. Smrtno kazen so znova uvedli čez picla tri leta. To je zelo značilno.

Smrtna kazen je neogibno orožje sferne revolucije. Smrtna kazen je ena najostrejših oblik uporabe nasilja revolucionarnega državnega aparata proti sovražnikom. Lenin pravi:

»Nobena revolucionarna vlada se ne bo mogla izogniti uporabi smrtnih kazni. Vse vprašanje je samo v tem, proti kateremu v razredu bo ta ali ona vlada uporabljala smrtno kazen.« (Lenin: Zbrana dela, zv. 24, str. 455—456).

V Sovjetski zvezi so razredna protislovja odpravljena. Tam ni več izkoriščanja človeka po človeku, tam so zgradili socialistično ekonomijo. Na teh spremembah v razredni in ekonomski strukturi temelji sovjetska ustava iz l. 1936. Na XVIII. kongresu VKP(b) je Stalin govoril, da bo odmrta funkcija države kot aparata nasilja v državi (notranja funkcija države) in da bo zamenjala to funkcijo druga — funkcija gospodarsko-organizacijskega in kulturno-izolirajočega dela državnih organov. »Zdaj je glavna naloga naše države,« je rekel Stalin na XVIII. kongresu, »mirmo gospodarsko-organizacijsko in kulturno-izolirajočo delo. Kar zadeva našo vojsko, kazenske organe in obveščevalno službo, njihova ostrina ni več naperjena proti notranjosti dežele, marveč na ven, proti zunanji sovražni-kome (podčrtali mi).

Na vprašanje, kako se bo sovjetska država dalje razvijala, odgovarja Stalin: »Korakoma naprej, v komunizem. Ali se bo država ohranila pri nas tudi v obdobju komunizma?

Da, ohranila se bo, če kapitalistična obkolutev ne bo likvidirana, če ne bo odpadla nevarnost vojnih napadov od zunaj...
Ne, ne bo se ohranila in odmrta bo, če bo kapitalistična obkolutev likvidirana, če jo bo zamenjala socialistična obkolutev.

To je bilo mladone pred 11 leti (10. marca 1939). Od takrat se je položaj na svetu temeljito spremenil.

Če ne moremo govoriti o »socialistični obkolutvi« in o tem, da je odpadla nevarnost nove vojne, lahko vsekakor govorimo o silnem narasčanju sil socializma v svetu in pojemanju sil imperializma. Tretjina človeštva gre zdaj v socializem. Na mejah ZSSR je na vzhodu in na zahodu vrsta socialističnih dežel. V notranji politiki je CK VKP(b) že pred vojno postavil geslo »Naprej v komunizem« kot akcijsko geslo. Komunizem predstavlja nadaljnji razvoj socialistične demokracije. Na tej liniji so tudi komentirali ukaz o odpravi smrtnih kazni z dne 26. maja 1947.

Kako spravitvi v sklad Stalinove teze, da odmrta funkcija države kot aparata nasilja v notranji politiki, in geslo Boljševiške partije o zgraditvi komunistične družbe z novo uvedbo smrtnih kazni? Pojasnjevati njeno uvedbo samo z nevarnostjo pred imperializmom ni prepričljivo, temmanj, ker sovjetska oblast tudi doslej ni prizanašala življenju imperalističnih vohunov in izdajalcev domovine, n. pr. vlasovcev.

Kaj se je spremenilo od leta 1947, ko vendar sila socializma nezaježljivo in sil-

no narasčajo? Kako naj si v sedanjih razmerah, po 32 letih obstanka in razvoja sovjetske države, razlagamo »okoliščine izredne narave« in »nujnost« (kakor razlaga Višinski uporabo smrtnih kazni), da so v Sovjetski zvezi znova uvedli smrtno kazen? Kakšne so te okoliščine »izredne narave« in kje so njihove korenine?

Sovjetski tisk je obširno komentiral sklep o odpravi smrtnih kazni. Pisal je o zgodovini uporabe smrtnih kazni in si prizadeval pojasniti to kot logično posledico celotnega razvoja sovjetske države in sovjetske demokracije. Ko pa so smrtno kazen znova uvedli, ni objavil sovjetski tisk nobenih komentarjev. To ni naključje.

Od leta 1947 so se pokazala protislovja v samem socialističnem svetu kot celoti in v ZSSR. Sovjetski voditelji si na vse kriplje prizadevajo, da bi jih prikrižili, zamolčali in prepričali svet, da jih ni. Toda praksa jih postavlja na dnevni red in zahteva njihove rešitve.

Glavno protislovje v socialističnem svetu je neenakopravnost med socialističnimi deželami, komandiranjem, politična in gospodarska podreditve malih socialističnih dežel Sovjetski zvezi, ekonomsko izkoriščanje malih in nerazvitih socialističnih dežel. Sovjetski voditelji se krče-vito bore, da bi ohranili takšno politiko, pri tem pa odkrito in surovo teptajo načela marksizma-leninizma o enakopravnosti med socialističnimi deželami. Socialistično demokracijo so zamenjali s komandiranjem in monopolom »vodilne države v socializmu«. Na tej liniji je tudi povičevanje ruskega naroda, njegove zgodovine pred Oktobrom, rodenjevanje pridobitev in zgodovine drugih narodov, podcenjevanje sedanjih revolucionarnih sil mednarodnega delavskega gibanja. Povičevanje ruskega naroda, njegove kulture in znanosti naj bi na ideološkem področju utrplo pot sedanjim velikoruskim nacionalistični politiki sovjetskih voditeljev.

V Sovjetski zvezi so na sestankih, posvetovanjih in konferencah znanstvenih, kulturnih in umetniških delavcev mnogo govorili o »monopolu« na vseh področjih družbenega življenja. Mnogo so govorili tudi o pomanjkanju svobode, resnične kritike in samokritike ter demokracizma v življenju partijskih organizacij in vodstev. V vseh diskusijah so se očitno pokazali odpor proti »monopolom« in zahteve glede demokracizacije družbenega in partijskega življenja, čeprav so bile te zahteve v mejah, ki jih je postavil CK VKP(b). Povičevanje »velikega ruskega naroda«, tako da neruski narod kratko in malo žive v njegovi senci, mora naleteti na odpor vseh resničnih internacion-

nalistov. Takšno stanje je seveda daleč od socialistične demokracije in socialističnega komunizma. Tu gre za fetišiziranje države, za strogi birokratičen centralizem (s težnjo po nadaljnji birokraciji), katerega vršički imajo monopol na vseh področjih družbenega življenja. Ta birokratičen in vsemogočno državni aparat oziroma njegovih vršičkov duši in zavira nadaljnji razvoj znanosti, kulture, demokracije in družbenega življenja na splošno. Odpor proti njemu je razumljiv in naraven. Sovjetski voditelji prenašajo to metodo monopola in komandiranja iz notranjega življenja države v zunanjo politiko, na odnose z drugimi socialističnimi deželami.

To so zelo globoka protislovja, ki zavirajo nadaljnji razvoj, ki so medsebojno tesno povezana in v medsebojni vzročni zvezi. Moč sedanjega razvoja jih čedalje bolj postavlja na dnevni red in zahteva njihove rešitve.

V sklepu o uvedbi smrtnih kazni je rečeno, da je ta kazen namenjena »izdajalcem domovine, vohunom in subverzivnim elementom-diverzantom«. Nastane vprašanje, na koga se zdaj v Sovjetski zvezi nanaša ta formula? Po nekem nepisanim pravilu, ki ga sovjetski voditelji strokno uveljavljajo v praksi v ZSSR in izven nje, se zvestoba nauku marksizma-leninizma, zvestoba in vdanost socializmu in internacionalizmu meri s slepo pokorščino velikoruski politiki voditeljev VKP(b). Sovjetski tisk je n. pr. pripravljen imenovati »izdajalce domovine«, in tudi imenovati tako, nekatere sovjetske učenjake, ki so se držali zgodovinskih dejstev in napisali, da je to ali oni znanstveno odkritje pridobitev nekega drugega, ne ruskega naroda, ali da so ruski knezi dobili prve igrice in gledališka dela iz pruskih virov in podobno. Sodeč po tem, kar piše sovjetski tisk in kar se dogaja v deželah ljudske demokracije pod vodstvom sovjetske vlade, so »izdajalci domovine« in »vohuni« vsi tisti, ki se na katerem koli področju upirajo velikoruski politiki VKP(b). Koga vse bi hoteli sovjetski voditelji razglasiti za imperialistične vohune, je najbolje razvidno iz njihovega odnosa do naše Partije, ki jo v celoti imenujejo vohunsko in fašistično.

Ni naša stvar prekovati, proti komu je naperjena smrtna kazen, koga naj zastraši in kakšne cilje ima sovjetska vlada v notranji politiki, da jo je znova uvedla in objavila sklep o tem. Drži pa, da uvedba smrtnih kazni v sedanjih razmerah, ko narasča socializem v svetu in ko obstaja sovjetska oblast že 32 let, nikakor ne bo pripomogla k nadaljnjemu razvoju socialistične demokracije in humanizma, marveč nasprotno.

Izjava kanclerja Adenauerja po razgovoru s Schumanom Bonnska vlada je proti odcepitvi Posaaria

Bonn, 17. jan. Na tiskovni konferenci je predsednik zapadnonemške vlade Konrad Adenauer izjavil, da se bo bonnska vlada odločno uprta vsaki ideji o odcepitvi Posaaria od Nemčije. Adenauer je trdil, da z gospodarske strani Nemčija potrebuje Posaarje kot trg in da je s pravnege stališča zapadnonemška vlada zakoniti lastnik posaarskih rudnikov. Adenauer je navedel na konferenci, da je s francoskim zunanjim ministrom Robertom Schumanom razpravljal o vprašanju Posaarja in vprašanju varnosti Nemčije ter o problemu gospodarskih in kulturnih odnosov med Francijo in Nemčijo. Glede na Posaarje je Adenauer ostro nastopil zoper odstopitev posaarskih rudnikov Franciji, trdeč, da so rudniki v Posaarju last zapadnonemške republike. Adenauer je nato govoril o konvenciji, ki jo bodo ob pričetku februarja podpisali v Parizu predstavniki Francije in posaarske vlade, ter dejal, da bo bonnska vlada odločno protestirala, ako se bo pod to konvencijo, ki določa politično avtonomijo za Posaarje, skrivala ideja odcepitve Posaarja od Nemčije. Splošno stališče bonnske vlade glede na Posaarje je Adenauer izrazil v mnenju, da to vprašanje še ni zrelo za reševanje in da lahko pride na dnevni red samo takrat, ko bodo francoško-nemški odnosi postali normalnejši in si bo utrla pot ideja o evropski uniji. (Tanjug.)

Schuman o francosko-nemških odnosih in Posaarju

Berlin, 17. jan. (Tanjug.) Po tridnevnem bivanju v Zapadni Nemčiji in Berlinu je sinoči odpotoval v Pariz francoski zunanji minister Schuman. Po razgovorih, ki jih je imel v Bonnu s predsednikom zapadnonemške republike Heussom in predsednikom zapadnonemške vlade Adenauerjem,

De Gasperi nadaljuje posvetovanja za sestavo nove italijanske vlade

Rim 17. jan. (Tanjug.) Predsednik vlade v ostavki De Gasperi nadaljuje posvetovanja s predstavniki liberalne, republikanske in socialdemokratske stranke o političnem programu, ki ga je demokratska stranka predložila za novo De Gasperijevo vlado. Nesoglasja med predstavniki teh koalicijskih strank so prišle najbolj do izraza pri predlogu zakona o volitvah za pokrajinske skupščine, ki ga je predložila demokratska stranka. Predlog zakona stremi za upoštevanje »dirigiranega gospodarstva« s podelitvijo gospodarskih resorov izključno članom demokratske stranke. Po sestanku z De Gasperijem je predstavnik republikanske stranke La Malfa izjavil, da obstaja soglasje o vprašanju državne varnosti in resora za notranje zadeve, vendar je še vedno odprto vprašanje volivnega zakona za pokrajinske skupščine.

Bivši minister Saragat, ki je skupaj s svojima privržencema Tramelonijem in Matteom Lombardom vodil gospodarske resore vlade v ostavki, je izjavil novinarjem, »da utegne poizkus centralizacije gospodarskih resorov v rokah glavne koalicijske stranke privedi do razpada koalicije in sestave enostranske vlade.

Z VSEGA SVETA

Primanjkljaja francoske zunanje trgovine je znašal lani 139,7 milijarde frankov. V letu 1948 je znašal primanjkljaj 283,6 milijarde frankov. Francija je lani uvozila za 92,7 milijarde frankov blaga. Obtem se je francoski izvoz v preteklem letu povečal za 78,2 milijarde frankov v primeru z 288,6 milijarde frankov v letu 1948. Francosko vojsko sodišče v Restatu je ponovno potrdilo smrtno obsodbo, ki je bila izrečena nad Klaro Fertsch zaradi njenih zverinskih podedij in umorov, ki jih je izvršila v raznih nacističnih taboriščih. To je bila tretja revizija procesa zoper Fertschovo.

Iz Gornje Radgone...

Novi krajevni ljudski odbor v Velki popravila napake prejšnjega odbora

V Velki je nastal z izvolitvijo novega KLO vsestranski preobrat v delu in opraviljanju funkcij ljudske oblasti. Pred volitvami je bil KLO v Velki najslabši v radgoneskem okraju. Novi KLO pa skuša popraviti napake in je posvetil vse srčbo komunalni dejavnosti. Od odobrenega kredita 100.000 dinarjev je izčrpal 99.500 dinarjev. Začeli so s popravilom zgradbe KLO, preuredili bodo poročno sobo in otroško posvetovalnico, na spomlad pa bodo pospešili graditev zadržnega doma.

ter napeljali elektriko in telefon v pisarno KLO. Popravili bodo tudi glavno krajevno cesto, na katero bodo kmetje sami navozili gramoz. Zgradili bodo 10 mostov čez potoke in adaptirali gostinske prostore krajevene gostilne. — J. R.

V Lokavcu imajo dobro organiziran izobraževalni tečaj, ki se ga udeležuje od 32 do 43 mladincev. Mnogi izmed njih so oddaljeni tudi ure hoda, vendar približno k pouku redno in se tudi pridno učijo. Za zaključek tečaja, ki bo v marcu, pripravila KUD v Lokavcu igranje »Pot do zločinca.« J. R.

PTUJ

Predvolilno tekmovanje mladine

Mladina tovarne aluminijske v Strniču je v pripravah za volitve in na čast okrajne ter oblasne mladinske konferen-ce napovedala tekmovanje vsem mladinskim aktivom ptujskega okraja in mariborske oblasti. Tekmovalne točke zajemajo: utrditev in razširitev mladinske organizacije, ideološki dvig mladine, kulturno prosvetno delo in ostale mladinske naloge. — K. C.

CELJE

Cankarjeva beseda na odru v Medlogu

KID »Miloš Zidanski« v Medlogu je pridelilo v soboto na čast II. kongresa LPS Cankarjev večer. Predsednica društva tov. Darinka Joštova je sprejela ob pomenu kongresa ter nato v kratkih besedah prikazala Cankarjevo življenje. Njena je bila tudi spremlna beseda, ki je povezala posamezna prebrana dela. Na programu so bile štiri Cankarjeve stvari: »Sveto obhajilo«, »Otroci in starci«, odmelek iz povesti hlapca Jerneja in »Lepa naša domovina«. Čeprav so izvajalci s svojim podajanjem osvojlili poslušalce, je bilo ponekod občutili pomanjkanje Cankarjeve »melodične stavke«. Najbolj prepričevalno je predvajala besedilo tov. Goršičeva, ki ji je kritika ob hilenem prvem nastopu v Ljudskem gledališču v drami »Ogenj in popel« izrekla priznanje in jo uvrstila med vidne pridobitve v ansamblu Ljudskega gledališča. Podajanje tekstov je spremljala klavirska interpretacija. Ljudskost tega Cankarjevega večera med zadržniki in sodarji na robu mesta je podčrtal tudi domače opremljen in s plasteljnajo podobno v svadljah in s knjižno polico, založeno z njegovimi deli. — Gr.

NOVO MESTO

Tako se živilske nakaznice ne delijo

Albina Majerle, uslužbenka Gozdne uprave v Strazi, je za mesec januar samovoljno izdala priložnostnemu vohniku Antonu Kuhlju iz Stavče vasi pri Dvorcu šest živilskih nakaznic za njegovo družino. Čeprav je vedela, da ima Kuhlji 8,15 ha obdelovalne zemlje, od te 3,12 ha orne, in da njegova družina sploh ne spada v zadnje razredno prahčilo, ga je kljub temu vpisala v seznam polnoščnikov. Ker Kuhlji v novembru, niti v decembru ni opravi predpisane štiri voženje, je Majerletova njegovo nakaznico sleer zadržala, od šestih kark za njegovo družino pa je le pri treh porazla odrezke za makšobno. Pred trgovsko inspekcijo se je izgovarjala, da je živilske nakaznice izdala zato, ker jo je Kuhlji za to novonovo prošil. Prinesel ji je pa tudi potrdilo, ki mu ga je izstavil administrator KLO Dvorc Kristina Plot za »dodelitev živilskih nakaznic.«

LJUBLJANA

Špekulant pred sodiščem

Pred okrajnim sodiščem se je zagovarjal špekulant Jare Franc iz Črnc vasi, odkrit sovražnik napredka na vasi Jare Franc je kot lastnik posestva 12,7 ha, od tega 11,5 ha državnemu prehranbenemu fondu s tem, da zbiralnici mleka pri KZ na Barju v meseci januar do incl. novembra 1949 ni oddal 19.499 litrov mleka, kot mu je bilo to predpisano in kontno ni oddal predpisano količine krompirja. Okrajno sodišče ga je spoznalo za krivega in ga obsodilo na eno leto in dva meseca odvzema prostosti s prisilnim delom, na celotno zaplembo premoženja in izgubo državljanjskih pravic za dobo dveh let po prestani kazni. — Razprava je pokazala, da je špekulant Jare Franc stalno ignoriral vse predpise ljudske oblasti. Polec tega se ga razpravi ugotovilo, da je oddal in zbiralnici cel populano vodno mleko. Jare Franc je zavestno izlagraval vse predpise ljudske oblasti kot velik nasprotnik naše nove družbene ureditve. — P. L.

TRBOVLJE

V Gaberskem je večina kmetov, ki so zaposleni v trboveljskem rudniku. Frontna organizacija v tem kraju je zelo dobra. Frontni odbor nudi vsi pomoč KLO pri gospodarskih nalogah. Vask mese je imajo redno frontne sestanke. Letos so sklenili, da bodo preuredili sušilnico in dogradili dvorano v zadržnem domu. Pomagali bodo zadržni ekonomiji, kjer bodo napravili 500 prostovoljnih ur, prav tako si bodo zgradili tudi ceste. Članarino bodo dvignili za 10 odsotikov, prav tako tudi socialni fond. Odbor bo organiziral dva skupna izleta in povečal število naročnikov za tisk. — S. S.

Bevin o konferenci v Colombu

Times piše, da v Colombu niso rešili azijskega voza

Colombo 17. jan. (Tanjug.) Po zaključku konference zunanjih ministrov držav Britanske skupnosti narodov v Colombu je britanski zunanji minister Bevin resimiral delo konference.

Kot pomemben uspeh konference je Bevin omenil plan o gospodarski samopomoči v okviru Britanske skupnosti narodov. Ta načrt bo pripomogel, po Bevinovih besedah, k ustanovitvi vrste gospodarske politike v Britanskem imperiju. Bevin je daleč izjavil, da Velika Britanija ni več svetovni bančnik, kot je bila v XIX. stoletju, in da so to vloge danes prevzele Združene ameriške države. Izrazil je upanje, da bo pokazala vlada ZDA razumevanje za probleme Britanske skupnosti narodov ter nudila svoje sodelovanje v uresničitvi načrta gospodarske samopomoči.

Kakšno bo vreme v prihodnjih dneh?

V bližini 13. sneg, ki bo trajal 2 do 3 dni. Okrog 21. jasno in silen mrz, 23. ali 24. zopet sneg. Temperatura od 19. dalje globoko pod ničlo.

V vzletni krizo vremena od 15. januarja so se povečale ciklacijske okrepila, medtem ko se je atlantska premaknila proti jugu. V nadaljevanju razvoja je treba računati na prestavitve atlantske ciklacijske v Sredozemsko področje. To pomeni za naše ozemlje snega in mrz. Silniški zrak nas bo dosegel v neposredni bližini 13. januarja. Ljubljana, 16. januarja 1950.

VREMENSKO POROČILO

Stanje dne 17. januarja: V Evropi se nadaljuje aktivnost področja nizkega zračnega pritiska, od katerih je posebno močna depresija nad Genovo. Deževje in snežna padavina so zajele vse srednje Evrope. Nad Skandinavijo se je ustvarilo področje visokega zračnega pritiska, ki pa ne bo povzročilo v srednji Evropi hujših ohladih. V Sloveniji vlada danes oblačno vreme s snežnimi padavinami.

Snežne razmere v Sloveniji danes iztjavaj:

Jezerško 4 cm južnega snega na 3 cm podlage. Smarno pri Slovenskogradcu, 2 cm južnega snega na 5 cm podlage. Poljčanka 50 cm južnega snega na 25 cm podlage.

Napoved za sredo 18. januarja: Oblačno s krajevnimi padavinami. Temperatura brez bistvene spremembe.

